

Inleiding

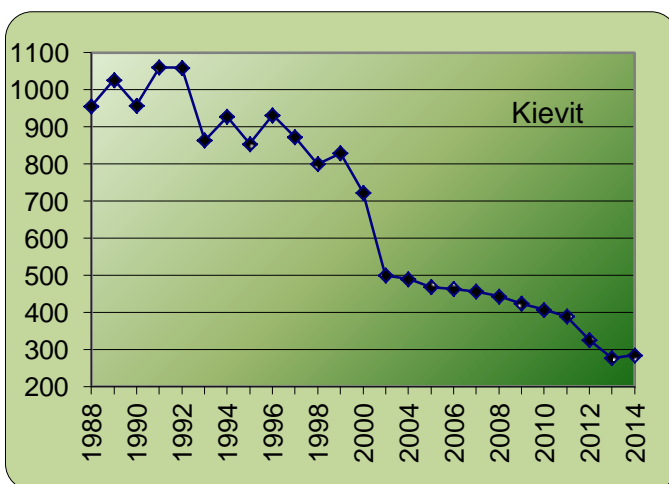

Het voorjaar 2014 was in tegenstelling tot het droge en koude voorjaar van 2013, voor de weidevogels een gunstig jaar. De zon scheen begin maart al volop, in de 2e helft van de maand afgewisseld met buien zachte regen. Het gras groeide zo hard dat de eerste snede al eind april ingekuuld kon worden. Voor boeren een mooi begin van het jaar. Voor de weidevogels had de vroege lente voor- én nadelen. Het voordeel waren de gunstige omstandigheden voor de terugkerende broedvogels. De hoge temperaturen gaven kieviten de mogelijkheid om vroeg te broeden veelal op maispercelen vanwege de combinatie voedselaanbod en prima camouflage mogelijkheden. Het nadeel van het gunstige voorjaarsweer was, behoudens de weidevogelbeheergebieden, het vroege maaien. Hierdoor viel voor de grutto, wulp en tureluur de dekking en het voedselaanbod vroegtijdig weg. In de kerkdorpen Saasveld, Deurningen, Weerselo en Albergen waren echter vóórdat de eerste trekkers het land opkwamen, de meeste nesten al verdwenen. Nachtpredatoren wisten hier de weidevogelnesten het gehele voorjaar door feilloos te vinden. De overleving van jonge weidevogels in deze kerkdorpen was in 2014 bijzonder slecht.

Gunstige omstandigheden voor de terugkerende broedparen

Kenmerkend voor 2014 was dat door de gunstige weersomstandigheden de meeste weidevogels weer vervolglegsel produceerden. Tot ver in de 2e helft van juni zaten hierdoor nog kieviten op eieren te broeden. Aan de pogingen van de weidevogels om tot een goed resultaat te komen heeft het dan ook niet gelegen!

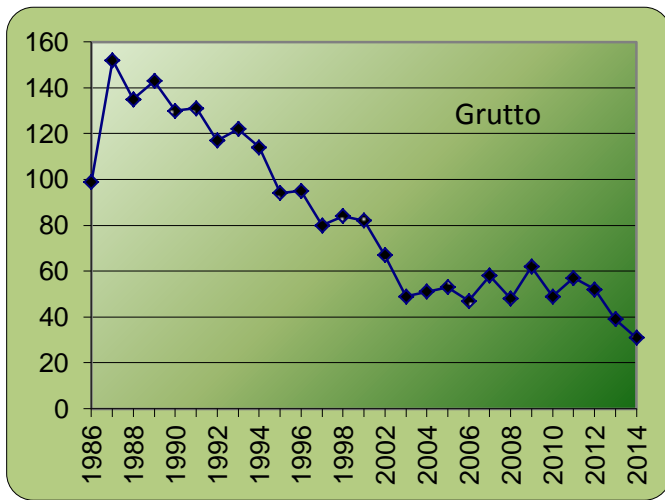
Note: De hieronder afgebeelde grafieken geven het verloop van het aantal broedparen weer van gebieden (kerkdorpen) die we al sinds de oprichting van onze vereniging volgen. Enkele jaren geleden hebben we onze beschermingsactiviteiten uitgebreid naar andere, relatief goede weidevogelgebieden buiten ons verenigingsgebied. Deze gebieden zijn niet opgenomen in de grafieken!

Kievit

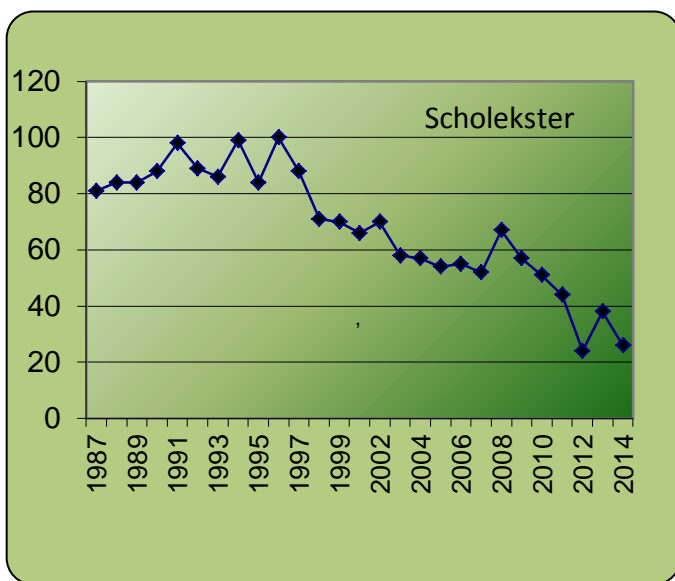
Het aantal broedparen kieviten in 2014 is t.o.v. vorig jaar iets gestegen, namelijk met 3%. Dit jaar kwamen we uit op een aantal van 284 broedparen, netto 7 broedparen meer. Zoals al gezegd in de inleiding, waren in sommige kerkdorpen de weidevogelresultaten slecht, ondanks de vele broedpogingen van de kieviten en het lange gunstige broedseizoen. Opgeteld zijn er binnen onze vereniging dit seizoen tussen de 80 en 100 kievitspullen vliegvlug geworden. Dit jaar hebben we voor het eerst ook meegedaan aan het Kievitenproject dat is opgezet door Landschap Overijssel. Deze organisatie probeert de achteruitgang van de kievit in Overijssel te stoppen

door boeren tegen een financiële vergoeding te stimuleren bepaalde maatregelen te nemen om op maislanden meer kievitspullen vliegvlug te krijgen. Deze maatregelen kunnen o.a. bestaan uit het later poten van mais, het extensief laten beweiden van een aanliggend grasperceel of bijv. het laten staan van een lange strook met vanggewas, dat verplicht gezaaid moet worden direct na het oogsten van een maisakker. Door de medewerking en positieve opstelling van een boer in Rossum wisten de lokale vrijwilligers met de genomen maatregel, namelijk het laten staan van een lange strook gras, redelijke successen te behalen met het vliegvlug krijgen van kievitsjongen. Daarnaast profiteerden ook de grutto- en de tureluurkuikens van deze maatregel.

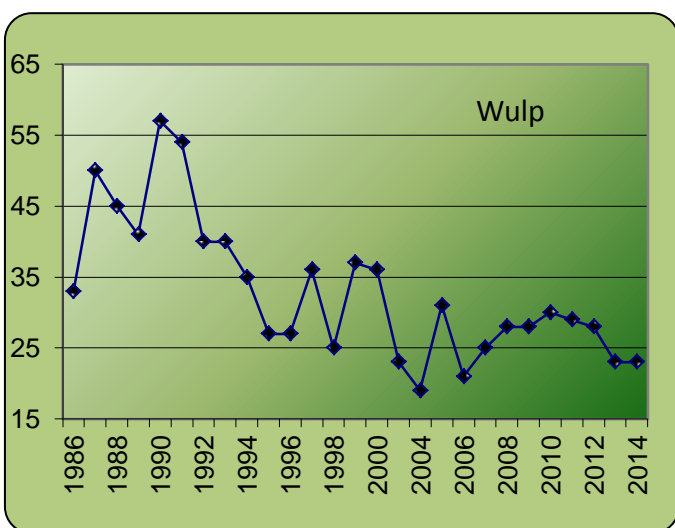
Grutto

De grutto komt, zoals wellicht bekend, altijd later dan de Kievit en de wulp terug uit het warme zuiden. Terwijl het weer al lange tijd goed genoeg was en de vrijwilligers reikhalzend uitkeken naar hun komst, kwamen de meeste grutto's pas begin april in hun broedgebied aan. In totaal zijn er 31 broedparen in onze referentie-gebieden geteld, dit is ruim 20 % minder dan vorig jaar. Van deze 31 broedparen wisten uiteindelijk ongeveer 8 broedparen in Rossum en Agelo, 1 tot 4 kuikens vliegvlug te krijgen. In de grafiek is goed te zien dat de grutto in onze weidevogelgebieden weer duidelijk in verval is. De nachtmerrie van vele weidevogelvrijwilligers nadert met rasse schreden, namelijk het ontbreken van de grutto's in onze graslanden!

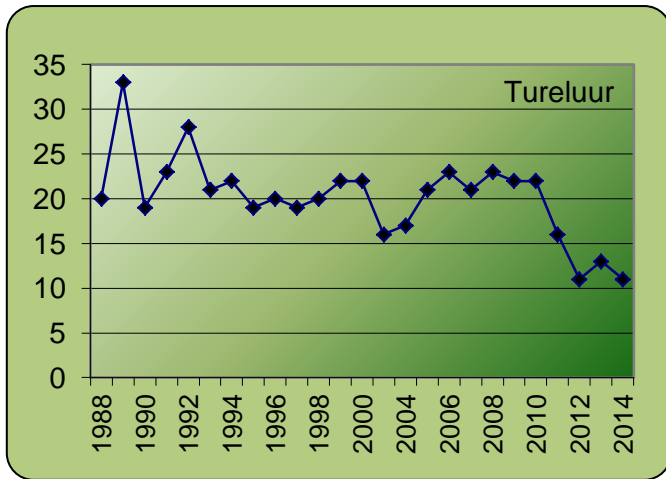
Scholekster

Nog zorgwekkender dan de grutto is de achteruitgang van de scholekster. Met een achteruitgang van 12 broedparen (procentueel een daling van ruim 30 %) zijn we dit jaar op een stand van 26 broedparen gekomen. Zoals vermeld in de vorige jaarverslagen is het broedsucces van deze akkervogel de laatste jaren ronduit slecht. Ook dit jaar waren de broedresultaten wéér niet goed. De meeste scholeksters beginnen pas te broeden op de maispercelen wanneer de mais al gepoot is en deze broedvogel dus geen last meer heeft van landbewerkingen. Toch zijn van de ene op de andere dag de meeste nesten verdwenen. Uiteindelijk zijn er binnen ons verenigingsgebied maar zo'n zes tot acht scholeksters vliegvlug geworden. Doordat de scholeksters vrij oud kunnen worden, wordt de ernstige situatie rondom het behoud van de weidevogel enigszins verdoezeld.

Wulp

Dit jaar wist het aantal broedparen wulpen zich te handhaven op 23, hetzelfde aantal als in 2013. De uitkomstresultaten waren slecht. Er zijn als gevolg van predatie door vossen weinig nesten succesvol uitgekomen. Het aantal broedparen van deze sluwe weidevogel waarvan de kuikens vliegvlug werden was dan ook zeer gering. Het aantal vliegvlugge jongen wordt geschat tussen de 5 en 7 pullen.

Tureluur

Helaas zijn we met het aantal broedparen tureluur iets achteruit gegaan en zijn we weer op de stand van 2012 beland namelijk 11 broedparen. Twee broedparen minder dan het jaar ervoor. De tureluur kwam in 2014 alleen nog voor in kerkdorp Fleringen en Rossum met respectievelijk 4 en 7 broedparen. De uitkomstenresultaten waren goed te noemen.

Het was echter voor de vrijwilligers moeilijk om te bepalen hoeveel kuikens uiteindelijk vliegvlug zijn geworden. Geschat wordt dat het aantal ligt tussen 10 en 12 kuikens. Dit resultaat kunnen we kwalificeren met het predicaat: goed.

Inzet van Foxlights voor het weren van de vos:

Evenals vorig jaar hebben we dit jaar weer een proef gedaan met foxlights. Dit keer in een gebied bij Albergen. Het inzetten van foxlights heeft als doel om vossen te weren uit graspercelen tijdens het broedseizoen van de grutto. Foxlight is een product dat in Australië wordt gemaakt en werkt als een pulserend zwaailicht met verschillende tijdsintervallen en verschillende kleuren. Het geheel werkt op batterijen. Predatoren zoals vos, marter of das denken dat er mensen lopen in de percelen die zijn afgezet met deze apparaten, waardoor ze dit gebied zullen mijden. Uit ervaring in Australië bleek dat vogels die continu in dit gebied verbleven geen hinder hadden van dit licht. De foxlights worden bij het donker worden d.m.v. een lichtsensor in dit apparaat geactiveerd..

Bevindingen:

Op 22 april zijn er in totaal 12 foxlights ingezet in het weidevogelgebied bij Albergen waarna deze proef op de voet werd gevolgd met bijna dagelijkse controle van het gebied. Op de percelen die werden afgezet met de foxlights, zaten op dat moment 8 grutto's en 1 wulp te broedden. De meeste broedparen zaten toen al ruim 1 week te broeden. De eerste 3 weken ging het redelijk goed. Er was wel predatie, maar veel minder dan de jaren ervoor. De meeste gruttonesten (5 van de 8 nesten) zijn dan ook uitgekomen. Op 3 mei werden ondanks de inzet van deze apparaten toch de eerste verse vossenprinten waargenomen op een pas ingepoot maisland. Dit was binnen het afgezette gebied met de foxlights. Omliggende bewoners hadden de vos in dit gebied inmiddels ook waargenomen. Vanaf 15 mei, de meeste grutto's hadden toen kuikens, ging het mis. Het aantal paalzittende en / of alarmerende grutto's werd bij elk bezoek minder. Uiteindelijk verdween de alarmering vrijwel helemaal. Uiteindelijk is er half juni maar 1 vliegvlugge grutto in dit gebied waargenomen. Naar alle waarschijnlijkheid zijn er wederom zeer weinig kuikens vliegvlug geworden.

Conclusie proef met foxlights:

De inzet van de foxlights heeft in het begin wel zijn uitwerking gehad. Helaas trad er na zo'n drie weken gewenning op en werd het afschrik-effect snel minder.

Van verlaten legfels was geen sprake. We kunnen constateren dat de weidevogels dan ook geen last hebben gehad van de inzet van de foxlights. Het volgend voorjaar zal er naar alle waarschijnlijkheid verder geëxperimenteerd worden met een combinatie van foxlights en het uitrasteren van percelen met schrikdraad.

Opmerking:

De WBE Zenderen en WBE Hugale hebben in het voorjaar 2014 ieder twee foxlights ter beschikking gesteld. Ook de firma Gallagher stelde weer vijf foxlights ter beschikking. Daarnaast werd er door een lid van onze vereniging en onze vereniging zelf, respectievelijk één en twee foxlights ter beschikking gesteld. Door deze bijdragen konden we de proef met de foxlights uitvoeren, waarvoor onze hartelijke dank!

Op de weidevogel evaluatieavond (november 2014) in Weerselo kwam een bestuurslid van WBE Tubbergen ons vijf foxlights aanbieden om deze komend voorjaar in te zetten om predatie door vos te voorkomen.

Resultaten begrenste weidevogelgebieden met gesubsidieerd weidevogelbeheer

Benneker (Oldenzaal):

Soort	Aantal broedparen			
	2014	2013	2012	2011
Kievit	22	20	22	28
Grutto	9	10	12	13
Wulp	0	0	1	1
Tureluur	4	4	3	9
Scholekster	1	4	2	2

Dit jaar zaten aanvankelijk de meeste grutto's op graspercelen waar geen uitgesteld maaibeheer op zat. Als gevolg van een te korte graslengte in de beheerpercelen, kozen de meeste grutto's voor een grasperceel in de nabijheid dat wel voldeed aan de gewenste graslengte. Op dit betreffende perceel waar geen uitgesteld maaibeheer opzat, werden zes nesten van de grutto en twee nesten van de tureluur gevonden. Ondanks de inzet van de vrijwilligers en de medewerking van de grondeigenaar, is het eindresultaat niet geheel naar wens verlopen. Toen dit betreffende perceel gemaaid werd liepen er drie alarmerende stellen grutto's met kuikens en twee

stelletjes tureluurs met kuikens. Uiteindelijk zijn er op dit perceel vier grutto's en drie tureluurs vliegvlug geworden. De grutto's waarvan de 1^e legsels niet succesvol waren uitgekomen, verhuisden voor hun vervolglegsels gelukkig naar percelen in het Benneker waar wel uitgesteld maaibeheer op zat. Hierdoor kwamen in dit gebied, voor de kenners het kerngebied, toch nog succesvolle vervolglegsels van de grutto groot. In totaal zijn er in het hele gebied Benneker 10 grutto's, 8 tureluurs, 21 kieviten en 2 scholeksters vliegvlug geworden.

Wateregge (Albergen):

Soort	Aantal broedparen			
	2014	2013	2012	2011
Kievit	2	5	5	7
Grutto	1	3	1	7
Wulp	1	1	1	1
Tureluur	0	0	0	0
Scholekster	0	0	1	1

Vorig jaar werd in het jaarverslag al vermeld dat het moeilijk zou worden om de weidevogels voor het gebied de Wateregge te behouden. Dit jaar werd dit vermoeden hiervan nog eens bevestigd. In het hele gebied van 40 ha groot zaten er, zoals de tabel laat zien, maar vier broedparen weidevogels. Twee broedparen kieviten, een broedpaar grutto's en een broedpaar wulpen. Van al deze broedparen werden de nesten gepreedeerd. Vervolglegsels zijn er niet geweest.

Het weidevogelbeheer lijkt in dit gebied al jarenlang een aanzuigende kracht te hebben voor nachtpredatoren zoals de vos en de steenmarter en het zal moeilijk worden om dit een halt toe te roepen.

Veldhoek/Weemselerhoek (Albergen):

Soort	Aantal broedparen			
	2014	2013	2012	2011
Kievit	20	16	16	19
Grutto	9	9	9	9
Wulp	1	1	1	1
Tureluur	0	1	0	0
Scholekster	2	2	1	1

Het aantal broedparen weidevogels heeft zich in dit gebied weten te handhaven t.o.v. 2013. Ook was dit jaar in dit gebied weer een tweede broedpaar scholeksters aanwezig. Zoals eerder vermeld in het weidevogelverslag hebben we in dit gebied geëxperimenteerd met foxlights(weren van vossen). Ondanks de inzet van deze middelen werden er uiteindelijk weinig grutto's vliegvlug in dit gebied.

Net als in het voorjaar 2013 zag het begin van het broedseizoen er voor de grutto's goed uit. Er werden negen broedsels doormiddel van het monitoren vastgesteld. De meeste gruttonesten zijn ook uitgekomen. Helaas zijn als gevolg van het optreden van het gewinningseffect van de foxlights, weinig kuikens van de grutto vliegvlug geworden. Daarnaast werden veel nesten van de kievit leeg gevreten. Ook het nest van de broedende wulp moest het ontgelden. Uiteindelijk zijn er in dit gebied zo'n zestien kieviten, twee scholeksters en zeker één grutto vliegvlug geworden.

Postweg (Albergen)

Soort	Aantal broedparen			
	2014			
Kievit	22			
Grutto	6			
Wulp	0			
Tureluur	0			
Scholekster	0			

Dit jaar werd er in dit kleine begrensde gebied van ca. 40 ha groot, gestart met weidevogelbeheer op graspercelen ter grootte van in totaal 9 hectare. Dit alles behorende aan één eigenaar.

Het zag er begin april heel goed uit. We hadden hier in dit gebied te maken met 6 broedparen grutto's en 22 broedparen kieviten en deze hadden allemaal legsels. Helaas werden alle nesten van de grutto en zeker 19 nesten van de kievit leeg gevreten door de vos. Na de predatie op de eerste legsels, verlieten zeker meer dan de helft van de broedparen kieviten en grutto's het broedgebied.

Van de vervollegsels is in dit gebied ook weinig terecht gekomen. De tweede legsels van de grutto's werden opnieuw allemaal opgevreten door de vos. Uiteindelijk zijn er in dit gebied maar vier tot zes kievitskuikens vliegvlug geworden.

Het eerste kievitsei 2014

Het eerste kievitsei werd op 14 maart om 13.00 uur, ruim twee weken eerder dan vorig jaar, gevonden door good old Harry Koopman (kerkcoördinator Deuringen) in de omgeving van Deurningen.

De burgemeester van Dinkelland zou het eerste gevonden ei in Dinkelland persoonlijk komen aanschouwen. Helaas voor Harry moest de komst van de burgemeester afgezegd worden omdat het legsel vlak voor de tijd, ondanks dat het nest gemarkeerd was met twee bamboestokken, door een loonwerker werd verstoord.

Extra teleurgesteld was Harry om te moeten lezen in TC Tubantia dat andere weidevogelvrijwilligers in Noordoost-Twente op 18 maart het eerste kievitsei hadden gevonden. Enkele dagen later dan Harry.

Het voorjaarsweer 2014

De lente was dit jaar flink warmer dan gebruikelijk, net zoals de winter daarvoor. In De Bilt lag de gemiddelde temperatuur op 11,1 graden. Er was maar één lente warmer dan die van 2014 namelijk 2007, de warmste lente sinds de metingen begin vorige eeuw. Het werd toen in De Bilt gemiddeld 11,7 graden. Deze lente verliep bijna 2 graden warmer dan normaal.

Ondanks de hoge gemiddelde temperatuur moesten we wachten tot 20 mei op de eerste zomerse dag (>25 graden in De Bilt) van het jaar en leverde deze lente slechts één zomerse dag, normaal zouden dat er vier moeten zijn.

Droog begin, gevolgd door nattigheid.

De lente begon goed met in de eerste helft van maart, amper neerslag en vooral veel zon. Daarna werd het iets wisselvalliger en met een gemiddelde neerslag van 29 millimeter was het een stuk droger dan normaal. Gewoonlijk valt in de eerste lentemaand zo'n 68 millimeter. In de maand daarop viel iets minder dan de gebruikelijke 44 millimeter. Op 26 mei veroorzaakten de weersomstandigheden echter een dramatische wending in het tot dusver gunstig verlopen lenteweer. Zware regenbuien overvielen Twente en brachten veel regen, waardoor beken en landerijen op sommige plekken overstroomden. Plaatselijk viel er op sommige plekken zeer veel neerslag. Het slechte weer hield drie dagen aan en ruim 50 tot 70 mm neerslag doordrenkte het land en enkele weilanden stonden dagen blank van al het regenwater. Vanuit enkele afdelingen werden verliezen gemeld van legsels en jonge kuikens door wateroverlast.

Reacties en info:

secretariaat@nvwgdegrutto.nl